

Gent stelt als eerste stad in Vlaanderen 'soortenplan' op

Gent speelt een belangrijke rol voor de natuur. De stad is belangrijk voor heel wat zeldzame planten en dieren en er zijn heel wat plekken in Gent waar veel van die soorten samen voorkomen. De Stad Gent maakte daarom een soortenplan op, als eerste stad in Vlaanderen. Het brengt de biodiversiteit van de stad in beeld. Met het soortenplan wil de Stad die plekken in beeld brengen en op termijn acties uitwerken om de biodiversiteit te behouden en te verbeteren.

Aanvullende acties voor het groenstructuurplan

Gent heeft een groenstructuurplan. Daarin staat hoe de Stad Gent de komende jaren een samenhangend netwerk van parken, bos en natuurgebieden wil uitbouwen. Niet alleen voor inwoners van de stad, maar ook voor verschillende dieren en planten. Het nieuwe soortenplan is een aanzet om te onderzoeken welke aanvullende acties voor die planten en dieren nodig zijn. De focus ligt niet alleen op acties voor specifieke soorten, maar ook op bepaalde plaatsen in Gent of soorten die we kunnen aantrekken. Zo kan de biodiversiteit behouden blijven of zelfs toenemen.

Wat is een soortenplan?

Zowel op Europees als op Vlaams en Oost-Vlaams niveau zijn er planten en dieren, die bedreigd zijn of bescherming verdienen. De bedreiging van soorten wordt per land samengevat in 'Rode lijsten', de zogeheten 'prioritaire soorten' om in de gaten te houden. Het soortenplan focust op soorten die in Gent nu voorkomen en waarvoor we iets extra moeten doen.

Het Gentse soortenplan is ook een aanvulling op de Biologische Waarderingskaart. Waar de Biologische Waarderingskaart toont welke vegetaties er in heel Gent groeien, geeft het soortenplan nu een beeld van welke zeldzame planten en dieren daarin leven en welke van die 'biotopen' reeds een goede kwaliteit hebben.

Meer dan 80 prioritaire soorten zijn belangrijk in en voor Gent, gaande van lieveheersbeestjes tot ijsvogels, maar ook de dwergspitsmuis, de rosse vleermuis, Duits viltkruid en muurplanten zoals bepaalde varensorten horen daarbij.

Wat leren we uit het soortenplan?

Er zijn grote gebieden waar veel van die meer dan 80 soorten samen voorkomen. Daarnaast zijn er ook habitats of leefomgevingen die voor specifieke soorten belangrijk zijn en dus bijzonder waardevol.

Groenpolen en grotere groengebieden zijn hotspots

Gebieden waar veel dier- en plantensoorten zitten, vormen een hotspot. Hotspots met het grootste aantal soorten zijn -niet verwonderlijk- grotere natuurgebieden en groenpolen zoals de Gentbrugse Meersen, de Vinderhoutse Bossen of de Bourgoyen-Ossemeersen. Dat toont het belang van 'ruimte': hoe groter een gebied, hoe meer kans op soorten.

'In de Bourgoyen komen veel vogelspotters aan hun trekken. Maar wist je dat er ook hazelwormen, moerassprinkhanen, dertienstippelige lieveheersbeestjes, watervleermuizen, hermelijnen en bunzingen leven?'

— Geert Heyneman, stadsecoloog

Misschien minder gekend in Gent, maar heel erg waardevol is het Kluizendok. Het is een groot, rustig, aaneengesloten gebied in de haven. Vroegere soorten uit landbouwgebied vonden er een refugium of plek waar ze nu voorkomen. Er komen hermelijnen voor, graspiepers en ringmussen, maar ook patrijzen en tweestippelige lieveheersbeestjes. Het is belangrijk en waardevol om dit gebied volwaardig te beheren voor de (tijdelijke) natuur en dat zo lang mogelijk te behouden. Bij het beheer van hotspots moet meer en meer rekening gehouden worden met de zeldzame soorten die er leven. Beheer moet hier zo goed mogelijk gebeuren in functie van de natuur. Bij hotspots met veel bedreigde planten en dieren, is er ook een grotere diversiteit aan algemene soorten. Die soorten kunnen dus mee profiteren van acties voor het behouden van de bedreigde soorten.

Specifieke habitats of biotopen verdienen ook aandacht

Gent telt daarnaast een aantal typische milieus. Je vindt ze meer dan elders in de stad. Die milieus vormen typische leefgebieden of habitats voor bepaalde soorten. Voor die planten en dieren is de stad dus een belangrijke brok natuur.

Een mooi voorbeeld van een specifieke stedelijke habitat, zijn kaaimuren. Die komen in Gent veelvuldig voor. Een plant die er graag groeit is de blaasvaren. Het is een zeldzame soort, en een soort die veel in Gent voorkomt. Een prioritaire soort voor Gent dus. Het is belangrijk kaaimuren als habitat goed te bewaren. Voor sommige varens duurt het 50 jaar voor ze groeien op muren, omdat er zich eerst een humuslaag moet vormen. Het is van belang dat de plaatsen waar ze voorkomen op een goede manier en tijdig beheerd worden. Dat houdt in: behoud van mossen, varens en andere kruidachtigen en het op tijd selectief verwijderen van 'houtachtigen' (bomen en struiken) die de muur doen barsten als ze uitgroeien. Zo wordt vermeden dat de muur moet gerestaureerd en hervoegd worden, wat niet helpt voor het behoud van varens. Ook in de Sint-Baafsabdij zijn er muren met 'rijke' muurvegetaties. Het is ook een bijzondere plek voor vleermuizen.

Andere voorbeelden van stadsbiotopen in Gent zijn verlaten industriegebieden, spoorwegterreinen, kelders of daken van gebouwen. Het zijn plekken die vaak verlaten zijn en waar soorten met rust gelaten worden. Daardoor kunnen ze er goed gedijen. Vleermuizen leven bijvoorbeeld graag in kelders. Aan de spoorweginfrastructuur in de Farmanstraat komen boomkrekels, gegroefde veldsla, lieveheersbeestjes en slechtvalken voor. Ook oude bomen in parken zijn belangrijke habitats.

Een laatste typisch en zeer belangrijk milieu van Gent zijn de meersen of natte valleigronden. Gent is ontstaan langs rivieren en daarlangs vinden we nog veel meersen. Denk maar aan de Bourgoyen-Ossemeersen, de Assels, de Keuzemeersen en de Sneppemeersen. Deze typische graslanden en moerassen trekken ook typische dieren en planten aan zoals het dertienstippelig en ongestippeld lieveheersbeestje, de dwergspitsmuis, de ratelaar, de ruwe bies, de blauwborst, het oranjetipje, de moerassprinkhaan en de watervleermuis.

Er zijn verschillende soorten acties nodig

Het soortenplan geeft ons een schat aan informatie. Die kunnen we inzetten om te zorgen voor nog meer natuur in Gent. Voor bepaalde soorten zijn concrete acties nodig: door maatregelen te nemen voor die soorten, verwachten we dat de totale soortenrijkdom of dus de biodiversiteit in Gent toeneemt. Naast acties voor specifieke soorten, moeten er ook algemene acties op stadsniveau ondernomen worden.

Acties voor specifieke soorten

Vleermuizen zijn een goed voorbeeld van dieren waar we nog veel voor kunnen doen. Het zijn heel kwetsbare dieren. Als je niet goed oplet, kan je meteen een hele kolonie uitroeien. Vleermuizen verplaatsen zich niet zomaar, maar wonen op specifieke plekken die dan nog verschillen in de winter en in de zomer. Zo overwinteren er veel in ijskelders of bunkers. In de zomer zitten er veel in zolders van oude huizen maar ook in hopen in bomen. Wie zo'n plek aantast, kan een kolonie zomaar tenietdoen. Slechtvalken, waarvan er al minstens vijf koppels in Gent te vinden zijn, kregen al extra aandacht in het verleden. Al de slechtvalken in Gent broeden in specifiek voor hen geplaatste nestkasten. Er werden al nestkasten geplaatst op een aantal geschikte plaatsen zoals de toren van de Sint-Baafskathedraal, het UZ, het Lovelinggebouw aan het Sint-Pietersstation en in de kanaalzone. En met succes: elk jaar leveren de nestkasten nieuwe jongen op.

Structurele acties

Voor sommige soorten kan op stadsniveau structureel iets gedaan worden. Veel dieren komen vaak om in het verkeer: muizen, bunzings en hermelijnen. Ecoducten kunnen hier soelaas bieden. Ze helpen dieren veilig drukke wegen oversteken. Maar we moeten in de eerste plaats ook bestaande verbindingen zoals bijvoorbeeld houtkanten behouden. Vleermuizen hebben dan weer baat bij lichtarme vliegroutes. Ook waterwegen en spoorwegbermen kunnen een rol spelen op stadsniveau en fungeren als verbinding, onder andere voor zoogdieren.

Ondersteunende acties

Niet alleen bij de Groendienst van de Stad Gent is gedegen soortenkennis aanwezig. Ook bij Natuurpunt en de JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu) is dat het geval. Zij gaan actief op zoek naar soorten. Maar met de komst van digitale media zoals apps gaan ook meer 'leken' aan de slag. Er bestaan intussen al heel wat apps om soorten te herkennen. Waarnemingen.be is een laagdrempelig platform waar iedereen in Gent kan ingeven welke planten en dieren hij tegenkomt. Het is een platform dat goed gebruikt wordt en belangrijke info leverde voor het soortenplan.

'Gent wil de komende jaren het samenhangend netwerk van parken, bos en natuurgebieden verder uitbouwen. Met dit soortenplan, als eerste stad in Vlaanderen, zullen we aanvullende acties ondernemen voor meer natuur en meer biodiversiteit in Gent. Gentenaars kunnen meehelpen om planten en dieren die ze zien, in te geven op de website gent.waarnemingen.be.'

— Rudy Coddens, schepen van Openbaar Groen

En nu?

- Voor bepaalde soorten zal nu een actieplan uitgewerkt worden: door maatregelen te nemen voor die soorten, verwachten we dat de kwaliteit van de natuur weer toeneemt.
- Het soortenplan is - samen met de Biologische Waarderingskaart - een middel om de kwaliteit van de natuur te monitoren. Zo wordt de Biologische Waarderingskaart elke vijf jaar geactualiseerd. Ook voor het soortenplan zal dat gebeuren.
- Het soortenplan geeft ons informatie over de kwaliteit van onze groengebieden. Het levert ook input voor het groenstructuurplan. Zo toont het bijvoorbeeld waar we moeten inzetten op verbinden van groengebieden, behouden en/of uitbreiden van groengebieden.

Gent is rijk aan natuur! Een stad speelt een heel eigen rol in het behoud van de biodiversiteit. Daar willen we ook in Gent verder aan werken.

Of kom naar de studie- en opendeurdag op 18 april 2018 in het Natuur- en Milieucentrum De Bourgoyen, Driepikkelstraat 32, 9030 Mariakerke. Stadsecoloog Geert Heyneman licht er om 14.30 uur het soortenplan toe. De lezing is gratis. Inschrijven is wel verplicht. Dat kan via go.stad.gent/studiedagbourgoyen

Informatie

- Elke Aerts, communicatie Groendienst Stad Gent, tel. 09 225 68 59, e-mail elke.aerts@stad.gent
- Geert Heyneman, stadsecoloog Stad Gent, tel. 09 225 68 59, e-mail geert.heynevan@stad.gent

Bevoegd

Rudy Coddens

OCMW-voorzitter en schepen van
Seniorenbeleid, Werk, Armoedebestrijding en
Openbaar Groen, stadhuis, Botermarkt 1,
9000 Gent, tel. 09 266 53 58, e-mail:
schepen.coddens@stad.gent

OVER STAD GENT

Gent, de hoofdstad van Oost-Vlaanderen, biedt de zeldzame combinatie van de intimiteit van een compacte stad en de openheid van een metropool. Met meer dan 259.000 inwoners en 74.000 studenten is Gent de tweede grootste stad van Vlaanderen en de grootste studentenstad. Veelzijdig, historisch en eigentijds tegelijk. De Stad Gent stimuleert als lokale overheid zoveel mogelijk initiatief van haar burgers om zo te werken aan een open, solidaire, duurzame, wijze en kindvriendelijke stad. Samen bouwen we aan 'gent: zoveel stad'. Meer info via www.stad.gent.

Stad Gent
persruimte